

УДК 581.93

DOI <https://doi.org/10.33989/2022.8.2.285300>

М. В. Жук

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

вул. Остроградського, 2, Полтава, 36003, Україна

zhuk.mv@ukr.net

ORCID 0000-0002-1601-3071

СИСТЕМАТИЧНА СТРУКТУРА ФЛОРИ ЛУК РОМЕНСЬКО-ПОЛТАВСЬКОГО ГЕОБОТАНІЧНОГО ОКРУГУ

У статті проаналізовано систематичну структуру флори лук Роменсько-Полтавського геоботанічного округу. Встановлено видовий склад флори, який нараховує 601 вид, що належать до 306 родів, 66 родин, 41 порядку, 3 класів, 2 відділів. Magnoliophyta є домінуючим відділом, оскільки до нього входять 598 (98,5%) видів, 305 (99,7%) родів, 65 (98,5%) родин. До провідних родин за кількістю видів досліджених лук належать Asteraceae (113 видів, 18,8%), Poaceae (67 видів, 11,1%), Fabaceae (45 видів, 7,5%), Lamiaceae (36 видів, 6%), Caryophyllaceae (29 видів, 4,8%), Scrophulariaceae (26 видів, 4,3%), Brassicaceae (25 видів, 4,2%), Cyperaceae (24 види, 4%), Rosaceae (23 види, 3,8%), Ranunculaceae (22 види, 3,7%), які разом складають 410 видів, що від загальної кількості видів складає 68,2%. Перші три родини містять 225 видів, які від загальної кількості видів становлять 37,4%. До провідних родин за кількістю родів флори лук Роменсько-Полтавського геоботанічного округу належать Asteraceae (51 рід, 16,6%), Poaceae (38 родів, 12,4%), Lamiaceae (19 родів, 6,2%), Fabaceae (17 родів, 5,5%), Brassicaceae (17 родів, 5,5%), Apiaceae (16 родів, 5,2%), Caryophyllaceae (16 родів, 5,2%), Rosaceae (13 родів, 4,2%), Ranunculaceae (10 родів, 3,2%), Scrophulariaceae (9 родів, 2,9%), які разом містять 206 родів, що становить 66,9% від загальної кількості родів. Перші три родини мають 108 родів, від загальної кількості складають 35,2%. До провідних родів входять Carex L. (16 видів, 5,2%), Ranunculus L., Trifolium L., Veronica L. (по 9 видів, 2,9%), Festuca L., Galium L. (по 8 видів, 2,6%), Artemisia L., Centaurea L., Cirsium Mill., Inula L., Juncus L., Plantago L., Poa L., Vicia L. (по 7 видів, 2,3%), які разом нараховують 108 видів із 601 та становлять 37,5% від загальної кількості виявлених видів. За видовою насиченістю Carex L. є єдиним поліморфним, проте 281 рід (91,9%) належить до бідних та монотипних родів, які мають 428 видів, котрі від загальної кількості видів складають 71,2%. З порівнюваними флорами лук Лівобережного Лісостепу, судинних рослин Лівобережного Придніпров'я та кормових угідь Лісостепу України за спектрами провідних родин по видам, родам та провідних родів флора лук Роменсько-Полтавського геоботанічного округу має подібні результати.

Ключові слова: луки, Роменсько-Полтавський геоботанічний округ, систематична структура флори.

Вступ. В умовах сучасного антропогенного навантаження на навколишнє природне середовище трансформується рослинний покрив. Під впливом сільськогосподарської діяльності – розорювання природних територій, посилене випасання худоби, відбуваються зміни і у лучних фітоценозах, які проявляються у зменшенні регіональної флори, її синантропізації, ксерофітизації, галофітизації, рудералізації (Буждиган, Баглей, Руденко, 2016; Козир, 2012; Конограй, Білоножко, 2014; Куземко, 2012; Лавров та ін., 2016).

Екологічні функції лук полягають у протипаводковій, протиерозійній, водорегуляційній дії, збереженні значної кількості видів не тільки автотрофів, а й гетеротрофів. Лучна рослинність є джерелом харчових, лікарських, медоносних, декоративних, інсектицидних, ефіроолійних, фарбувальних та кормових рослин (Орлова, 2011). З огляду на це доцільним є дослідження флористичного складу лук Роменсько-Полтавського геоботанічного округу з метою захисту, відновлення та раціонального управління.

Встановлення та аналіз систематичної структури флори є основою для розуміння кількісного і якісного стану лучних фітоценозів (Толмачев, 1974).

У літературних джерелах відомості про фіторізноманіття лук геоботанічного округу є фрагментарними (Байрак, 1997; Орлова, 2011; Якубенко, 2007). Тому метою роботи є встановлення та аналіз систематичної структури флори лук Роменсько-Полтавського геоботанічного округу.

Матеріали і методи дослідження. В основу роботи із визначення систематичної структури покладено матеріали польових досліджень заплавної, суходільної та низинної лук Роменсько-Полтавського геоботанічного округу (Полтавська область: околиці сіл Вербине, Виноминівка, Вільхуватка, Глоди, Говтва, Дюбівщина, Комарівка, Луки, Нижні Млини, Остап'є, Спепове, Стасі, Хильківка; Сумська область: околиці сіл Веселий Степ, Піски, Пустовійтівка, Хмелів; Харківська область: околиці села Олійники) (рис. 1). Вивчення лучних фітоценозів околиць наведених вище населених пунктів здійснювалось автором протягом 2020-2022 років.

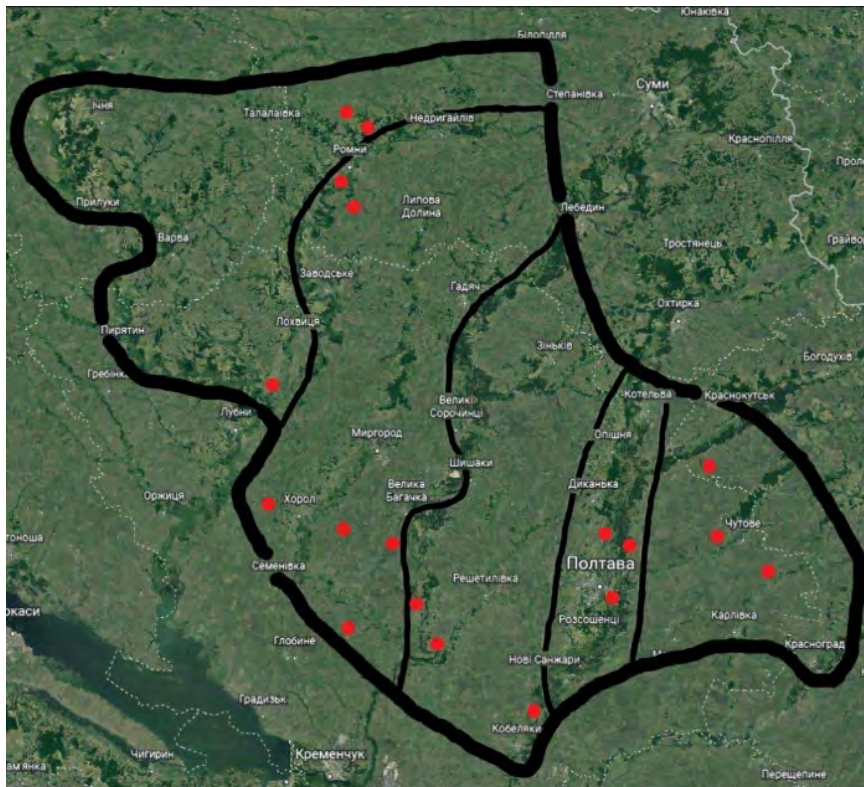

Рис. 1. Карта Роменсько-Полтавського геоботанічного округу (Google Earth)

Були застосовані маршрутні та напівстаціонарні методи. Ідентифікація видів проводилась за «Определителем высших растений Украины» (1987). Номенклатура таксонів узгоджена з «Checklist of Vascular Plants...» (Mosyakin, Fedoronchuk, 1999). Систематична структура складена згідно з принципами А. І. Толмачова та його визначенням, що систематична структура флори – це розподіл видів між систематичними категоріями вищих рангів (Толмачев, 1974).

Результати та їх обговорення. Встановлено видовий склад лук Роменсько-Полтавського геоботанічного округу, який нараховує 601 вид, що належать до 306 родів, 66 родин, 41 порядку, 3 класів, 2 відділів. Систематичну різноманітність відображає кількісне співвідношення родин, родів та видів, яке представлено у *табл. 1*.

Таблиця 1

**Кількісний розподіл таксономічних одиниць флори лук
Роменсько-Полтавського геоботанічного округу**

Відділ, клас	Родини		Роди		Види		Співвідношення (родини, роди, види)	Родовий коефіцієнт
	Кількість							
	абс., шт.	відн., %	абс., шт.	відн., %	абс., шт.	відн., %		
<i>Equisetophyta, Equisetopsida</i>	1	1,5	1	0,3	3	0,5	1:1:1	3
<i>Magnoliophyta, Liliopsida</i>	17	26,2	67	21,9	125	20,9	1:3,9:7,4	1,9
<i>Magnoliophyta, Magnoliopsida</i>	48	73,8	238	77,8	473	79,1	1:5:9,9	2
Разом:	66	100	306	100	601	100	1:4,7:9,1	2

Аналіз отриманих результатів показав, що флора лук Роменсько-Полтавського геоботанічного округу складає 11,8% від флори України, яка має 5100 видів (Mosyakin, & Fedoronchuk, 1999), 58% від флори лук Лівобережного Лісостепу України, яка нараховує 1037 видів (Орлова, 2011), від флори судинних рослин Лівобережного Придніпров'я – 37,5% (1601 вид) (Байрак, 1997), флори кормових угідь Лісостепу України – 43,5% (1382 види) (Якубенко, 2007).

Одним із показників систематичного різноманіття є флористичні пропорції, які для флори лук Роменсько-Полтавського геоботанічного округу складають 1:4,7:9,1, родовий коефіцієнт становить 2, а середнє видове багатство на одну родину – 9,1.

Домінуючим відділом є *Magnoliophyta*, оскільки 598 (98,5%) видів, 305 (99,7%) родів, 65 (98,5%) родин належать саме до цього таксону. Серед *Magnoliophyta* за кількістю видів клас *Magnoliopsida* переважає над *Liliopsida*, співвідношення між ними 3,8:1. Однак порівняння цих пропорцій із іншими флорами ускладнюється, оскільки вони залежать від площі дослідженої території. Проте основні властивості флори відображає кількісний склад перших десяти родин, що дозволяє порівнювати флори різних площ (Толмачев, 1974). Провідні родини за кількістю видів дослідженого геоботанічного округу представлені у *табл. 2*.

Таблиця 2

**Спектр провідних родин за кількістю видів лук
Роменсько-Полтавського геоботанічного округу**

Позиція	Родина	Кількість видів	
		абсолютна, шт.	відносна, %
1	<i>Asteraceae</i>	113	18,8
2	<i>Poaceae</i>	67	11,1
3	<i>Fabaceae</i>	45	7,5
4	<i>Lamiaceae</i>	36	6
5	<i>Caryophyllaceae</i>	29	4,8
6	<i>Scrophulariaceae</i>	26	4,3
7	<i>Brassicaceae</i>	25	4,2
8	<i>Cyperaceae</i>	24	4
9	<i>Rosaceae</i>	23	3,8
10	<i>Ranunculaceae</i>	22	3,7
	Разом:	410	68,2

До десятих провідних родин за кількістю видів досліджених територій належить 410 видів, що становить 68,2% від загальної кількості видів. Подібний результат наявний у флорі лук Лівобережного Лісостепу України – 64,6% (Орлова, 2011), лук Північного Лівобережного геоботанічного округу – 67,3% (Тертишний, 2008), заплавлених луків р. Сула (Сумська область) – 63,3% (Бондарева, 2004), лучних степів Київського плато – 70,1% (Гриценко, 2007). Значно нижчий відсоток видів у провідному спектрі родин у флорі долини р. Хорол – 59,3% (Гомля, 2004), Черкасько-Чигиринського геоботанічного району – 57,5% (Гайова, 2009), НПП «Пирятинський» – 57,3% (Коваленко, 2016), Лівобережного Придніпров'я – 56,9% (Байрак, 1997), РЛП «Кременчуцькі плавні» – 55,8% (Гальченко, 2004), РЛП «Гадяцький» – 55,6% (Ханнанова, 2018), НПП «Ічмянський» – 55,5% (Жигаленко, 2011), Кременчуцького водосховища – 55,4% (Конограй, 2013), природних кормових угідь Лісостепу України – 54,5% (Якубенко, 2007).

Asteraceae, *Poaceae* та *Fabaceae* на луках Роменсько-Полтавського геоботанічного округу займають перші три позиції та містять 225 видів або 37,4%, що подібно даних деяких авторів (Байрак, 1997; Бондарева, 2004; Гальченко, 2004; Гомля, 2004; Гриценко, 2007; Орлова, 2011; Тертишний, 2008). Таке розташування свідчить про природний характер флори та клімаксову стадію розвитку лучних угруповань.

Перше місце у родинному спектрі лук Роменсько-Полтавського геоботанічного округу посідає *Asteraceae* (113 видів або 18,8%), що характерно для флори всієї Голарктики. Аналогічну позицію, крім згаданих вище, дана родина займає і в інших флорах України (Гайова, 2009; Жигаленко, 2011; Коваленко, 2016; Ханнанова, 2018; Конограй, 2013; Якубенко, 2007).

Poaceae знаходиться на другому місці (67 видів або 11,1%), таке положення обумовлене наявністю зволжених та перезволжених екоотопів. Присутність цієї родини надає дослідженій флорі бореальних рис. У дослідженнях вище не зазначених авторів (Гайова, 2009; Жигаленко, 2011; Коваленко, 2016; Конограй, 2013; Ханнанова, 2018; Якубенко, 2007) таксон займає той самий ранг.

На третьому місці розташовується родина *Fabaceae* (45 видів або 7,5%), що свідчить про зв'язок дослідженої флори із флорою середземномор'я. Подібний результат, крім вказаних раніше, отримали інші автори (Конограй, 2013; Ханнанова, 2018).

Четверте місце належить середземноморській родині *Lamiaceae* (36 видів або 6%), в якій значна частина представників (41,7%) є синантропними, що вказує на антропогенну трансформацію флори лук Роменсько-Полтавського геоботанічного округу. Для флори лук Лівобережного Лісостепу України (Орлова, 2011) та флори РЛП «Кременчуцькі плавні» (Гальченко, 2004) зафіксована така сама позиція цієї родини.

Caryophyllaceae займає п'яте місце, маючи у своєму складі 29 видів, що від загальної кількості становить 4,8%. Наявність цієї родини характерне для головних родинних спектрів флор Південної Європи та Середземномор'я, а також деяких в Україні (Гриценко, 2007; Конограй, 2013; Орлова, 2011; Якубенко, 2007).

Шосту позицію в родинному спектрі флори лук займає *Scrophulariaceae* (26 видів або 4,3%), надаючи фітоценозам помірного голарктичного характеру, та таким положенням уподібнює до флори лук Лівобережного Лісостепу (Орлова, 2011).

На сьомому місці розташовується *Brassicaceae* (25 видів або 4,2%), що є показником рудералізації та синантропізації середземноморськими видами. У родинному спектрі лучних степів Київського плато *Brassicaceae* має таке саме положення (Гриценко, 2007).

Восьму позицію у флорі досліджених лук займає бореальна родина *Superaceae* (24 види або 4%), високе положення якої в родинному спектрі говорить про природні перезволожені місцезростання.

Родина *Rosaceae* із 23 видами (3,8%) знаходиться на дев'ятому місці у спектрі провідних родин. Таке положення свідчить про вплив на флору лук Роменсько-Полтавського геоботанічного округу бореального видоутворювального центру. Аналогічний ранг займає у спектрах інших дослідників (Гайова, 2009; Гомля, 2004).

Десяте місце у спектрі займає родина *Ranunculaceae* (22 вида або 3,7%) що наближає луки Роменсько-Полтавського геоботанічного округу до флори бореальних областей та

уподібнює до флор інших територій (Байрак, 1997; Гайова, 2009; Коваленко, 2016; Тertiшний, 2008).

Порівняння спектрів провідних родин за кількістю видів із даними авторів (Гайова, 2009) свідчить про те, що він представлений однаковими родинам, проте позиції деяких родин відрізняються від отриманих нами результатів. У спектрі провідних родин флори (Гальченко, 2004; Гомля, 2004; Конограй, 2013; Орлова, 2011; Тertiшний, 2008) наявна *Apiaceae*, проте у дослідженого нами геоботанічного округу присутня родина *Ranunculaceae*, *Apiaceae* не ввійшла до перших десяти родин, однак займає одинадцяту позицію (17 видів або 2,7%). У флорі НПП «Ічнянський» наявна родина *Apiaceae*, але немає *Brassicaceae*. У лучних степах Київського плато замість *Cyperaceae* наявна *Boraginaceae*, яка в родинному спектрі досліджених нами лук займає дванадцяте місце та нараховує 12 видів (2%). У НПП «Пирятинський» у переліку десяти провідних родин є *Apiaceae*, проте немає *Scrophulariaceae*.

Родини, які не ввійшли до провідного спектру флори лук Роменсько-Полтавського геоботанічного округу, нараховують 191 вид (31,8%) та представлені у табл. 3.

Таблиця 3

**Спектр родин (з 11 по 66) за кількістю видів лук
Роменсько-Полтавського геоботанічного округу**

Позиція	Родина	Кількість видів	
		абсолютна, шт.	відносна, %
11	<i>Apiaceae</i>	17	2,8
12	<i>Boraginaceae</i>	12	2
13	<i>Polygonaceae</i>	10	1,7
14-15	<i>Juncaceae, Rubiaceae</i>	9	1,5
16-18	<i>Chenopodiaceae, Plantaginaceae, Salicaceae</i>	7	1,2
19-22	<i>Euphorbiaceae, Iridaceae, Papaveraceae, Violaceae</i>	5	0,8
23-29	<i>Campanulaceae, Convolvulaceae, Dipsacaceae, Onagraceae, Polygalaceae, Primulaceae, Valerianaceae</i>	4	0,7
30-34	<i>Elaeagnaceae, Equisetaceae, Gentianaceae, Geraniaceae, Malvaceae</i>	3	0,5
35-52	<i>Aceraceae, Alliaceae, Amaranthaceae, Caprifoliaceae, Crassulaceae, Hyacinthaceae, Hypericaceae, Juncaginaceae, Linaceae, Lythraceae, Melanthiaceae, Orchidaceae, Plumbaginaceae, Rhamnaceae, Santalaceae, Solanaceae, Typhaceae, Urticaceae</i>	2	0,3
53-66	<i>Alismataceae, Apocynaceae, Araceae, Asparagaceae, Asphodelaceae, Betulaceae, Butomaceae, Liliaceae, Moraceae, Oleaceae, Oxalidaceae, Parnassiaceae, Verbenaceae, Vitaceae</i>	1	0,2
Разом:		191	31,8

Визначення місця певної флори у системі флористичного районування та особливостей історичного розвитку здійснюється кількісним співвідношенням між родинами за кількістю видів (Шмидт, 1980).

Індекс співвідношення *Asteraceae / Lamiaceae* становить 3,1, що характерно для флори бореальної та неморальної флористичних областей. Індекс співвідношення *Asteraceae / Cyperaceae* дорівнює 4,7, який свідчить про вплив на досліджену флору середземноморської флористичної області. Зональний індекс розраховується за співвідношенням між родинами *Cyperaceae / Fabaceae*, який для флори лук Роменсько-Полтавського геоботанічного округу становить 0,53 та зближає із температною флорою.

Спектр провідних родин за кількістю родів краще відображає більш давні та загальні риси становлення флори середземноморської області (Толмачов, 1974) (табл. 4).

Таблиця 4

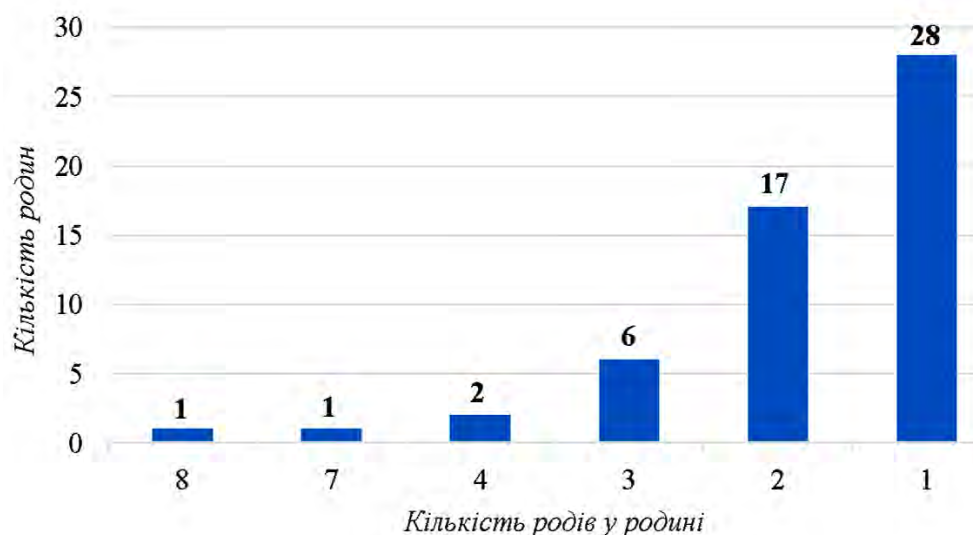
**Спектр провідних родин за кількістю родів лук
Роменсько-Полтавського геоботанічного округу**

Позиція	Родина	Кількість родів	
		абсолютна, шт.	відносна, %
1	<i>Asteraceae</i>	51	16,6
2	<i>Poaceae</i>	38	12,4
3	<i>Lamiaceae</i>	19	6,2
4-5	<i>Fabaceae</i>	17	5,5
4-5	<i>Brassicaceae</i>	17	5,5
6-7	<i>Apiaceae</i>	16	5,2
6-7	<i>Caryophyllaceae</i>	16	5,2
8	<i>Rosaceae</i>	13	4,2
9	<i>Ranunculaceae</i>	10	3,2
10	<i>Scrophulariaceae</i>	9	2,9
Разом:		206	66,9

Перші десять родин містять 206 родів, що становить 66,9% від загальної кількості родів досліджених лучних фітоценозів. Найбільш наповнені три родини (*Asteraceae*, *Poaceae*, *Lamiaceae*) мають 108 (35,2%) родів. Спектр провідних родин за кількістю родів лук Роменсько-Полтавського геоботанічного округу за якісним складом майже однаковий із спектром провідних родин за кількістю видів, у першому наявна родина *Cyperaceae*, а у другому – *Apiaceae*, яка посідає 6-7 місце разом із *Caryophyllaceae*.

Подібний до дослідженої території спектр провідних родин за кількістю родів у флори Лівобережного Лісостепу та Лівобережного Придніпров'я, однакові перші дві позиції займають *Asteraceae* та *Poaceae*, решта – різні.

Інші 56 родин, які не ввійшли до спектру, складають разом 100 родів або 33,1% від загальної кількості родів (рис. 2).

Рис. 2. Розподіл родин за кількістю родів Роменсько-Полтавського геоботанічного округу, які не ввійшли до провідного спектру

Спектр провідних родів характеризує внутрішню структуру та регіональні особливості флори. Результати досліджень родового спектру Роменсько-Полтавського геоботанічного округу представлені у табл. 5.

Спектр провідних родів нараховує 108 видів із 601, які складають 37,5% від загальної

кількості виявлених видів. За видовою насиченістю *Carex* L. є єдиним поліморфним родом та займає перше місце (16 видів або 5,2%), аналогічне й у флорі лук Лівобережного Лісостепу та Лівобережного Придніпров'я. Представники цього роду зростають на вологих екотопах.

Наступну позицію ділять між собою середземноморські види родів *Trifolium* L., *Ranunculus* L. та *Veronica* L., які мають по 9 видів (2,9%) та є середніми по наповненості видами.

Таблиця 5

Спектр провідних родів по видам луки Роменсько-Полтавського геоботанічного округу

Позиція	Рід	Кількість видів	
		абсолютна, шт.	відносна, %
1	<i>Carex</i> L.	16	5,2
2-4	<i>Trifolium</i> L.	9	2,9
2-4	<i>Ranunculus</i> L.	9	2,9
2-4	<i>Veronica</i> L.	9	2,9
5-6	<i>Festuca</i> L.	8	2,6
5-6	<i>Galium</i> L.	8	2,6
7-14	<i>Artemisia</i> L.	7	2,3
7-14	<i>Centaurea</i> L.	7	2,3
7-14	<i>Cirsium</i> Mill.	7	2,3
7-14	<i>Inula</i> L.	7	2,3
7-14	<i>Juncus</i> L.	7	2,3
7-14	<i>Plantago</i> L.	7	2,3
7-14	<i>Poa</i> L.	7	2,3
7-14	<i>Vicia</i> L.	7	2,3
Разом:		108	37,5

На п'ятому місці розташовуються два середні по наповненості видами роди: середземноморський *Festuca* L. та бореальний *Galium* L., які нараховують по 8 видів (2,6%).

Artemisia L., *Centaurea* L., *Cirsium* Mill., *Inula* L., *Juncus* L., *Plantago* L., *Poa* L. та *Vicia* L. у провідному спектрі рівноцінно займають із сьомого по чотирнадцяте місця, маючи у своєму складі по 7 видів (2,3%), та є середніми за наповненням родами.

Решта родів – 292, які не ввійшли до цього переліку, представлені 493 видами або 82% від загальної кількості (рис. 3).

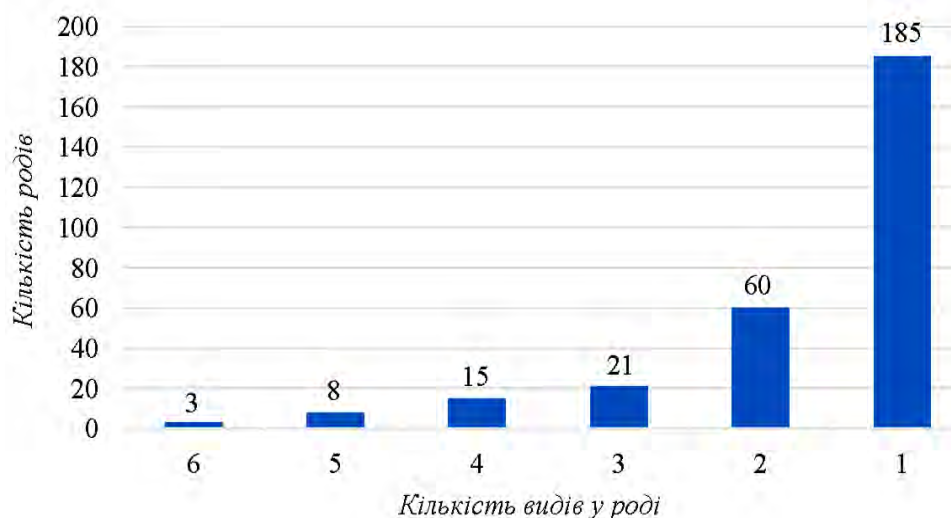

Рис. 3. Розподіл родів Роменсько-Полтавського геоботанічного округу, які не ввійшли до провідного спектру

До поліморфних та середніх родів лук дослідженого геоботанічного округу належать 25 родів (8,1%), які мають у своєму складі 173 види (28,8%). До бідних та монотипних – 281 рід (91,9%), котрі нараховують 428 види, що від загальної кількості видів складає 71,2%. Перевага монотипних родів свідчить про гетерогенний та міграційний характер флори. Наповненість родів видами Роменсько-Полтавського геоботанічного округу представлена в табл. 6.

Таблиця 6

Кількість видів в родах лук Роменсько-Полтавського геоботанічного округу

Роди за кількістю видів	Кількість родів	% від загальної кількості родів	Кількість видів у групах родів	% від загальної кількості видів
Надполіморфні (≥ 20 видів)	–	–	–	–
Поліморфні (19-10 видів)	1	0,3	16	2,7
Середні (9-5 видів)	24	7,8	157	26,1
Бідні (4-2 видів)	96	31,4	243	40,4
Монотипні (1 вид)	185	60,5	185	30,8
Разом:	306	100	601	100

Висновки. Отже, аналіз систематичної структури свідчить про значне флористичне багатство лук Роменсько-Полтавського геоботанічного округу. Флора представлена 601 видом, які майже всі входять до *Magnoliophyta*. Серед родин найбільш наповнені видами є *Asteraceae*, *Poaceae* та *Fabaceae*. За кількістю родів у родині домінують *Asteraceae*, *Poaceae* та *Lamiaceae*. Поміж родів найбільшим за кількістю видів є *Carex* L., який у досліджуваній флорі є єдиним поліморфним. Спектри провідних родин за кількістю видів, родів та провідних родів підтверджують перехідний характер флори досліджених лук між середземноморським та бореальним типами, який обумовлений географічним розташуванням даної території.

Отримані результати є теоретичною базою для подальших екологічних, біоморфологічних, географічних та інших видів досліджень, які дозволяють сформулювати цілісне уявлення про сучасний стан флори лук Роменсько-Полтавського геоботанічного округу, що в свою чергу послугує основою для прогнозування та покращення екологічної ситуації в регіоні.

ЛІТЕРАТУРА

- Байрак О. М. Конспект флори Лівобережного Придніпров'я. Судинні рослини. Полтава : Верстка, 1997. 164 с.
- Бондарева Л. М. Популяції ценозоутворюючих видів злакових рослин на заплавах р. Сули в її верхній та середній течії (Сумська область) : дис. ... канд. біол. наук : 03.00.05. Суми, 2005. 330 с.
- Буждиган О. Я., Баглей О. В., Руденко С. С. Антропогенна трансформація фітоценозів лучних екосистем за впливу пасторальної господарської діяльності. *Вісник аграрної науки*. 2016. № 11. С. 66–71.
- Гайова Ю. Ю. Диференціація рослинного покриву Черкасько-Чигиринського геоботанічного району : дис. ... канд. біол. наук : 03.00.05. Київ, 2008. 364 с.
- Гальченко Н. П. Флористичне та ценотичне різноманіття регіонального ландшафтної парку «Кременчуцькі плавні» і його соціологічне значення : дис. ... канд. біол. наук : 03.00.05. Київ, 2004. 258 с.
- Гомля Л. М. Рослинність долини річки Хорол та її флористичні і соціологічні особливості : дис. ... канд. біол. наук : 03.00.05. Київ, 2004. 393 с.

- Гриценко В. В. Лучні степи Київського плато: флора, рослинність, популяції рідкісних видів та охорона : дис. ... канд. біол. наук : 03.00.05. Київ, 2007. 358 с.
- Жигаленко О. А. Флора, рослинність та соцологічна цінність Ічнянського національного природного парку : дис. ... канд. біол. наук : 03.00.05. Київ, 2011. 215 с.
- Коваленко О. А. Флора, рослинність та фітосозологічні аспекти НПП «Пирятинський» : дис. ... канд. біол. наук : 03.00.05. Київ, 2016. 709 с.
- Козир М. С. Антропогенні зміни рослинності заплави річки Сейм. *Екосистеми, їх оптимізація та охорона*. 2014. Вип. 10. С. 46–51.
- Конограй В. А. Рослинність Кременчуцького водосховища: структура, динаміка, охорона : дис. ... канд. біол. наук : 03.00.05. Київ, 2013. 371 с.
- Конограй В. А., Білоножко В. Я. Особливості та основні напрями динаміки рослинності території Кременчуцького водосховища р. Дніпро. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Біологія*. 2014. № 1100, вип. 20. С. 324–329.
- Куземко А. А. Лучна рослинність лісової та лісостепової зон рівнинної частини України: структура та антропогенна трансформація : автореф. дис. ... д-ра біол. наук : 03.00.05. Київ, 2012. 38 с.
- Лавров В. В., Блінкова О. І., Мірошник Н. В., Грабовська Т. О. Антропогенні зміни екологічних умов фітоценозів долин середніх річок України (на прикладі притоки Дніпра – р. Тясмин). *Вісник Дніпропетровського університету. Біологія, екологія*. 2016. Вип. 24 (2). С. 501–511.
- Определитель высших растений Украины / отв. ред. Ю. Н. Прокудин. Киев : Наук. думка, 1987. 548 с.
- Орлова Л. Д. Біоекологічні особливості лучних фітоценозів Лівобережного Лісостепу України (продуктивність та раціональне використання). Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2011. 278 с.
- Тертишний А. П. Луки Північного лівобережного геоботанічного округу: флора, синтаксономія, охорона : дис. ... канд. біол. наук : 03.00.05. Київ, 2008. 416 с.
- Толмачев А. И. Введение в географию растений. Ленинград : ЛГУ, 1974. 244 с.
- Ханнанова О. Р. Флора, рослинність та соцологічна цінність регіонального ландшафтного парку «Гадяцький» : дис. ... канд. біол. наук : 03.00.05. Київ, 2018. 410 с.
- Шмидт В. М. Статистические методы в сравнительной флористике. Ленинград : ЛГУ, 1980. 175 с.
- Якубенко Б. Є. Природні кормові угіддя Лісостепу України: флора, рослинність, динаміка, оптимізація : дис. ... д-ра біол. наук : 03.00.05. Київ, 2007. 476 с.
- Mosyakin S. L., Fedoronchuk M. M. Vascularplants of Ukraine a nomenclatural checklist. Kyiv, 1999. 234 p.

REFERENCES

- Bairak, O. M. (1997). *Konspekt flory Livoberezhnoho Prydniprovia. Sudynni roslyny [Conspectus of the flora of the Left Bank of Dni-pro river area]*. Poltava [in Ukrainian].
- Bondarieva, L. M. (2005). *Populiacii cenozotvoriuuyuchykh vydiv zlakovykh roslyn na zaplavnykh lukakh r. Suly v yii verkhonii ta serednii techii (Sumska oblast) [Populations of coenose-forming species of grass plants on the floodplains of the Sula River in its upper and middle reaches (Sumy Region)]*. (PhD diss.). Sumy [in Ukrainian].
- Buzhdyghan, O. Ya., Bahlei, O. V., & Rudenko, S. S. (2016). Antropohenna transformaciia fitocenziv luchnykh ekosystem za vplyvu pastoralnoi hospodarskoj diialnosti [Anthropogenic transformation of phytocenoses of meadow ecosystems under the influence of pastoral economic activity]. *Visnyk ahrarnoi nauky [Herald of Agrarian Science]*, 11, 66-71 [in Ukrainian].

- Haiova, Yu. Yu. (2008). *Dyferenciaciia roslynnoho pokryvu Cherkasko-Chyhyrnskoho heobotanichnoho rajonu [Differentiation of plant cover of the Cherkasy-Chigiry geobotanical district]*. (PhD diss.). Kyiv [in Ukrainian].
- Halchenko, N. P. (2004). *Florystychne ta cenotychne riznomanittia rehionalnoho landshaftnoho parku «Kremenchucki plavni» i yoho sozolahichne znachennia [Floristic and coenotic diversity of the regional landscape park «Kremenchutski Plavni» and its sociological significance]*. (PhD diss.). Kyiv [in Ukrainian].
- Homlia, L. M. (2004). *Roslynnist dolyny richky Khorol ta yii florystychni i sozolahichni osoblyvosti [Vegetation of Khorol river valley and its floristic and sozological features]*. (PhD diss.). Kyiv [in Ukrainian].
- Hrycenko, V. V. (2007). *Luchni stepy Kyivskoho plato: flora, roslynnist, populiacii ridkisnykh vydiv ta okhorona [Meadow steppes of the Kyiv plateau: flora, vegetation, populations of rare species and protection]*. (PhD diss.). Kyiv [in Ukrainian].
- Khannanova, O. R. (2018). *Flora, roslynnist ta sozolahichna cinnist rehionalnoho landshaftnoho parku «Hadiackyi» [Flora, vegetation and sociological value of the regional landscape park «Hadyatskyi»]*. (PhD diss.). Kyiv [in Ukrainian].
- Konoghrai, V. A. (2013). *Roslynnist Kremenchuckoho vodoskhovyshcha: struktura, dynamika, okhorona [Vegetation of the Kremenchug Reservoir: structure, dynamics, protection]*. (PhD diss.). Kyiv [in Ukrainian].
- Konoghrai, V. A., & Bilonozhko, V. Ya. (2014). Osoblyvosti ta osnovni napriamy dynamiky roslynnosti terytorii Kremenchuckoho vodoskhovyshcha r. Dnipro [Peculiarities and main directions of vegetation dynamics in the territory of the Kremenchug Reservoir in the Dnipro River]. *Visnyk Kharkivskoho nacionalnoho universytetu imeni V. N. Karazina. Biologhiia. [Bulletin of Kharkiv National University named after V. N. Karazin. Biology]*, 1100 (20), 324-329 [in Ukrainian].
- Kovalenko, O. A. (2016). *Flora, roslynnist ta fitosozolahichni aspekty NPP «Pyriatynskiy» [Flora, vegetation and phytosozological aspects of the «Pyryatynskiy» NPP]*. (PhD diss.). Kyiv [in Ukrainian].
- Kozyr, M. S. (2014). Antropohenni zminy roslynnosti zaplavy richky Seim [Anthropogenic changes in the vegetation of the floodplain of the Seim River]. *Ekosystemy, yikh optymizaciia ta okhorona [Ecosystems, their optimization and protection]*, 10, 46-51 [in Ukrainian].
- Kuzemko, A. A. (2012). *Luchna roslynnist lisovoi ta lisostepovoi zon rivnynoi chastyny Ukrainy: struktura ta antropohenna transformaciia [Meadow vegetation of the forest and forest-steppe zones of the plain part of Ukraine: structure and anthropogenic transformation]*. (Extended abstract of PhD diss.). Kyiv [in Ukrainian].
- Lavrov, V. V., Blinkova, O. I., Miroshnyk, N. V., & Ghrabovsjka, T. O. (2016). Antropohenni zminy ekolohichnykh umov fitocenziv dolyn serednikh richok Ukrainy (na prykladi prytoky Dnipra – r. Tiasmyn) [Anthropogenic changes in the ecological conditions of the phytocenoses of the valleys of the middle rivers of Ukraine (on the example of the tributary of the Dnieper - the Tyasmin River)]. *Visnyk Dnipropetrovskoho universytetu. Biologhiia, ekolohiia [Bulletin of Dnipropetrovsk University. Biology, ecology]*, 24 (2), 501-511 [in Ukrainian].
- Mosiakin, S. L., & Fedoronchuk, M. M. (1999). *Vascularplants of Ukraine a nomenclatural checklist*. Kyiv.
- Orlova, L. D. (2011). *Bioekolohichni osoblyvosti luchnykh fitocenziv Livoberezhnoho Lisostepu Ukrainy (produktyvnist ta racionalne vykorystannia) [Bioecological features of meadow phytocenoses of the Left Bank Forest Steppe of Ukraine (productivity and rational use)]*. Poltava [in Ukrainian].
- Prokudin, Yu. N. (Ed.). (1987). *Opredelitel vysshikh rasteniy Ukrainy [Key to higher plants of Ukraine]*. Kiev [in Russian].

- Shmidt, V. M. (1980). *Statisticheskie metody v sravnitelnoy floristike [Statistical methods in comparative floristry]*. Leningrad [in Russian].
- Tertyshnyi, A. P. (2008). *Luky Pivnichnogo livoberezhnogo heobotanichnogo okruhu: flora, syntaksonomiia, okhorona [Meadows of the Northern Left Bank Geobotanical District: flora, syntaxonomy, protection]*. (PhD diss.). Kyiv [in Ukrainian].
- Tolmachev, A. I. (1974). *Vvedenie v geografiyu rastenyi [Introduction to plant geography]*. Leningrad [in Russian].
- Yakubenko B. Ye. (2007). *Pryrodni kormovi uhiddia Lisostepu Ukrainy: flora, roslynnist, dynamika, optymizaciia [Natural forage grounds of the Forest-Steppe of Ukraine: flora, vegetation, dynamics, optimization]*. (D diss.). Kyiv [in Ukrainian].
- Zhyghalenko, O. A. (2011). *Flora, roslynnisti ta sozologhichna cinnist Ichnianskoho nacionalnogo pryrodnoho parku [Flora, vegetation and sociological value of the Ichnyansky National Natural Park]*. (PhD diss.). Kyiv [in Ukrainian].

M. V. Zhuk

Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University

SYSTEMATIC STRUCTURE OF FLORA OF MEADOWS OF THE ROMENSKO-POLTAVSKY GEBOTANICAL DISTRICT

The systematic structure of the meadows flora of the Romensko-Poltavsky geobotanical district was analyzed in this article. As a result of the study, the species composition of the flora, which includes 601 species belonging to 306 genera, 66 families, 41 orders, 3 classes, 2 divisions, were revealed. Magnoliophyta is the dominant division, as it includes 598 (98,5%) species, 305 (99,7%) genera, and 65 (98,5%) families. Among the leading families in terms of types of researched meadows there are Asteraceae (113 species, 18,8%), Poaceae (67 species, 11,1%), Fabaceae (45 species, 7,5%), Lamiaceae (36 species, 6%), Caryophyllaceae (29 species, 4,8%), Scrophulariaceae (26 species, 4,3%), Brassicaceae (25 species, 4,2%), Cyperaceae (24 species, 4%), Rosaceae (23 species, 3,8%), Ranunculaceae (22 species, 3,7%), which add up together 310 species and it is 68,2% of the total number of species. The first three families contain 225 species, which make up 37,4% of the total number of species. Among the leading families in terms of genera of the flora of the Romensko-Poltavsky geobotanical district meadows are Asteraceae (51 genera, 16,6%), Poaceae (38 genera, 12,4%), Lamiaceae (19 genera, 6,2%), Fabaceae (17 genera, 5,5%), Brassicaceae (17 genera, 5,5%), Apiaceae (16 genera, 5,2%), Caryophyllaceae (16 genera, 5,2%), Rosaceae (13 genera, 4,2%), Ranunculaceae (10 genera, 3,2%), Scrophulariaceae (9 genera, 2,9%), which together contain 206 genera and it is 66,9% of the total number of genera. The first three families have 108 genera, which is 35,2% of the total number. The leading genera include Carex L. (16 species, 5,2%), Ranunculus L., Trifolium L., Veronica L. (9 species each, 2,9%), Festuca L., Galium L. (8 species each, 2,6%), Artemisia L., Centaurea L., Cirsium Mill., Inula L., Juncus L., Plantago L., Poa L., Vicia L. (7 species each, 2,3%), which together number 108 species out of 601 and constitute 37,5% of the total number of detected species. By species saturation, Carex L. is the only polymorphic one, but 281 genera (91,9%) belong to poor and monotypic genera, which have 428 species, which make up 71,2% of the total number of species. The meadows flora of the Romensko-Poltavsky geobotanical district has similar results with the floras meadows of the Left Bank Forest Steppe, vascular plants of the Left Bank Dnieper and fodder lands of the Forest Steppe of Ukraine by the spectra of the leading families by species, genera and leading genera.

Keywords: meadows, Romensko-Poltavsky geobotanical district, systematic structure of flora.

Надійшла до редакції 12.08.2022